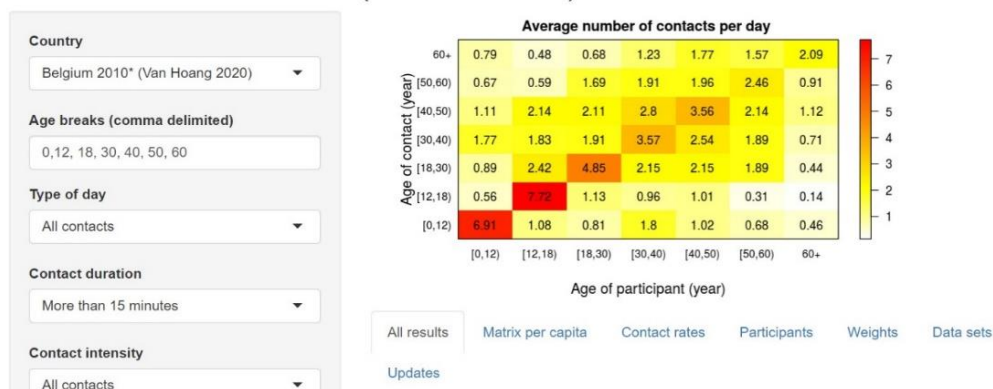

Operationele procedure vaccinatiestrategie 12 tot 15 jarigen

In België vertegenwoordigen kinderen van 12 t.e.m. 15 jaar en adolescenten van 16 en 17 jaar respectievelijk 4,6% en 2,2% van de totale populatie¹ (Statbel 2021). De vaccinatie van deze jongeren draagt dan ook in belangrijke mate bij tot het verhogen van de globale vaccinatiegraad van de Belgische bevolking. Omdat deze jongeren bijna dubbel zoveel sociale contacten hebben dan volwassenen² (Hoang et al.) en het vooral nauwe contacten met grootouders en ouderen in hun familiekring betreft, kan de vaccinatie van deze doelgroep een belangrijke mitigerende impact hebben op de circulatie van het virus binnen de algemene bevolking.

Social Contact Rates (SOCRATES) Data Tool

1. Achtergrond

In navolging van het eerder advies³ van de Hoge Gezondheidsraad (HGR nr 9655) voor de vaccinatie van jongeren van 16 en 17 jaar, formuleerde de HGR recent aanbevelingen specifiek voor de vaccinatie van jongeren van 12 tot 15 jaar, waarvoor tot op heden enkel het Pfizer vaccin marktautorisatie heeft verkregen van het EMA. Op basis van de huidige wetenschappelijke en epidemiologische situatie belichten deze aanbevelingen voornamelijk de meerwaarde van vaccinatie van deze doelgroep voor het indijken van de viruscirculatie. Het collectief belang primeert momenteel dus op het individueel belang van de jongere. Er wordt dan ook aanbevolen om deze jongere doelgroep pas te vaccineren na zowel jongere als ouders/voogd voldoende te informeren over het voor- en nadeel van de vaccinatie. Het sensibiliseren en correct informeren van deze jongeren en meer bepaald de ouders/voogd, die een belangrijke rol vervullen in de besluitvorming tot vaccinatie, is dan ook cruciaal om deze doelgroep maximaal te bereiken.

In ons land vaccineren we in functie van risico en afdalende leeftijd. Dit betekent dat deze jongeren onmiddellijk na de groep 12 tot 15 jarige jongeren met verhoogd risico op ernstige Covid-19 door onderliggende aandoeningen, worden ingeënt.

¹ <https://statbel.fgov.be/nl/open-data/bevolking-naar-woonplaats-nationaliteit-burgerlijke-staat-leeftijd-en-geslacht-10>

² <http://www.socialcontactdata.org/socrates/>

³ https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/20210527_hgr-9655_vaccination_jongeren_covid-19_deel1_16-17_vweb.pdf

2. Juridische context – patiëntenrechtenwet⁴

Gezien de wet stelt dat jongeren volgens hun leeftijd en maturiteit bij de uitoefening van hun patiëntenrechten betrokken moeten worden en de groeiende zelfstandigheid speelt, is de **betrokkenheid van de minderjarige dan ook van groot belang bij de groep patiënten van 12 tot 15 jaar.**

Het principe van de “medische meerderjarigheid” dat vanaf 16 jaar gehanteerd wordt, geldt in theorie ook voor deze groep jongeren aangezien de wetgever geen leeftijd aangeeft in de betreffende wet. De kans dat een 12-jarige als voldoende matuur en mondig kan worden beschouwd is wel kleiner dan bij een 16- of 17-jarige.

Dit betekent dat de 12 tot 15 jarigen minstens gehoord moeten worden na voldoende en correct geïnformeerd te zijn op niveau van het kind en dat er een consensus met de ouders wordt nagestreeft, zoals in de reguliere gezondheidszorg voor andere verstrekkingen (inclusief vaccinatie).

Indien de ouders/voogd en de minderjarige het niet eens zijn over de toediening van het vaccin, kunnen volgende scenario's zich voordoen:

a. Ouders willen vaccin, de minderjarige niet

Als de minderjarige patiënt nog niet als “medisch meerderjarig” kan worden beschouwd, kan de minderjarige patiënt niet *manu militari* verplicht worden gevaccineerd te worden. De minderjarige patiënt moet steeds, rekening houdend met zijn leeftijd en maturiteitsgraad, betrokken worden bij de uitoefening van zijn patiëntenrechten. Dit betekent dat ondanks de toestemming van de ouders een verplichting tot vaccinatie niet mogelijk is en het vaccin niet toegediend kan worden.

b. Ouders willen geen vaccin, de minderjarige wel

Indien de ouders niet willen dat hun kind gevaccineerd wordt, maar de minderjarige wel, is er volgens de wet patiëntenrechten strikt genomen geen conflict. De minderjarige patiënt mag zelfstandig zijn rechten als patiënt uitoefenen. In de praktijk zal dit wel tot een conflict leiden die de gezinssituatie onder spanning kan zetten. Het is dan aangewezen dat een derde partij, bij voorkeur de huisarts, als vertrouwenspersoon het feitelijke conflict tracht te ontmijnen.

Indien niet tot een consensus gekomen wordt, kan de arts in het belang van het kind en conform de risico-baten afweging in het belang van het welzijn van het kind, de mening van de ouders ‘overrulen’. Dit gebeurt dan best met tussenkomst van de jeugdrechtbank.

c. Ouders zijn het onderling niet eens

Deze situatie doet zich enkel voor bij een minderjarige die nog niet tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht en waarbij de ouders optreden als vertegenwoordigers van de minderjarige. In geval van onenigheid tussen de ouders tracht de zorgverlener (huisarts, pediater,...) bemiddelend op te treden. Indien hierdoor geen oplossing kan gevonden worden, zal het de jeugdrechter zijn die in het belang van de minderjarige patiënt zal oordelen of de vaccinatie kan plaatsvinden of niet.

---

⁴https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/patiëntenrechten_folder_nl-2020_002.pdf

3. Internationale stand van zaken

Op heden zijn er reeds heel wat landen zowel buiten als binnen de EU die de vaccinatie van 12 tot 15 jarigen overwegen en/of goedgekeurd hebben⁵.

	Land	Status vaccinatie 12-15 jarigen
EU	Frankrijk	Gestart met vaccineren van +12 jarigen indien schriftelijk consent van beide ouders (of één ouder bij zeer hoog risico op ernstige ziekte) Mondelinge toestemming minderjarige vereist
	Duitsland	Adviesraad vaccinatie beveelt vaccinatie aan enkel voor kinderen en adolescenten met reeds bestaande onderliggende aandoeningen Alle minderjarigen vanaf de leeftijd van 12 jaar kunnen evenwel gevaccineerd worden na consultatie met een arts. Wens van de geïnformeerde minderjarige is doorslaggevend.
	Nederland	Vanaf 16 jaar geen toestemming ouders nodig. Jongeren tussen de 12 en 15 jaar beslissen samen met hun ouder(s) of verzorger of ze de vaccinatie willen (kinderen hebben het laatste woord). Geen formele schriftelijke toestemming ouders vereist.
	Oostenrijk	Doelstelling om 340K kinderen van 12-15 jaar te vaccineren tegen eind augustus
	Estland	Vaccinatie tieners zou kunnen starten tegen de herfst
	Italië	Vaccinatie staat open voor iedereen ouder dan 12 jaar
	Spanje	Vaccinatie 12-17 jarigen gepland 2 weken voor start academiejaar in september
	Polen	Vaccinatie open voor 12-15 jarigen
Niet-EU	Ver. Koninkrijk	Vaccinatie 12-17 jarigen wordt allicht niet aanbevolen op korte termijn
	Zwitserland	Vaccinatie van 12-17 jarigen mogelijk. Geen toestemming van de ouders nodig.
	Noorwegen	Overweegt vaccinatie voor kinderen met verhoogd risico op ernstige COVID-19 infectie
	San Marino	Vaccinatie open voor 12-15 jarigen
Midden-Oosten	Israël	Vaccinatie open voor 12-15 jarigen
	Dubai	Vaccinatie open voor 12-15 jarigen
Amerika	VS	Vaccinatie open voor 12-15 jarigen
	Canada	Vaccinatie open voor 12-15 jarigen

De wijze waarop de vaccinatie wordt geïmplementeerd, verschilt van land tot land. In onze buurlanden worden volgende procedures gehanteerd m.b.t. toestemming van de ouders en de betrokken minderjarige.

Duitsland voorziet een uitdrukkelijke rol voor een arts, die a priori geconsulteerd dient te worden alvorens de vaccinatie van de 12-15 jarige kan plaatsvinden. De arts maakt een inschatting of het kind in staat is de voor- en nadelen van vaccinatie af te wegen, onafhankelijk van de leeftijd van het kind. Indien de arts het kind in staat acht een geïnformeerde toestemming te geven, is de wens van het kind om al dan niet gevaccineerd te worden doorslaggevend. Er wordt maximaal gestreefd naar consensus tussen kind, ouders en arts. Vaccinatie vindt in eerste instantie plaats bij huisartsen en pediaters.

In **Frankrijk** dienen beide ouders zich schriftelijk akkoord te verklaren voor de vaccinatie van de betrokken minderjarige. Indien de minderjarige een sterk verhoogd risico loopt op ernstige ziekte volstaat de schriftelijke toestemming van één van beide ouders. De minderjarige dient mondeling

---

⁵ <https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/countries-vaccinating-children-against-covid-19-2021-06-01>

toestemming te geven alvorens de vaccinatie effectief kan plaatsvinden. De aanwezigheid van de ouders bij vaccinatie van adolescenten wordt aangeraden maar is niet verplicht.

In **Nederland** is voor de vaccinatie van minderjarigen vanaf 16 jaar geen toestemming van de ouders vereist. Jongeren tussen de 12 en 15 jaar beslissen samen met hun ouder(s) of verzorger of ze de vaccinatie willen, maar kinderen hebben het laatste woord. Er is geen formele schriftelijke toestemming voorzien.

4. Implementatieplan – concreet stappenplan

Alle jongeren van 12 tot 15 jaar zullen tijdens de zomermaanden een brief met informatie over vaccinatie ontvangen. Aangezien zowel de betrokkenheid van de jongere alsook van de ouders/voogd in het nemen van de beslissing tot vaccinatie van belang is, zal aan de ouders/voogd gevraagd worden het bevestigen of boeken van de afspraak door de jongere te begeleiden.

Concreet stappenplan:

- Een informatiebrief voor vaccinatie wordt gericht aan het kind en de ouders/voogd bij wie het kind gedomicilieerd is. Voor ouders die gescheiden zijn dient er onderling afgestemd te worden.
- Indien één van de partijen nog vragen heeft en/of de ouders en de minderjarige het niet eens zijn over de toediening van het vaccin kan er contact genomen worden met een arts (huisarts, pediater,...) zodat een weloverwogen beslissing genomen kan worden. Belangrijk is dat de arts het resultaat van dit overleg registreert in het medisch dossier van de jongere.
- Na overleg/gesprek bevestigt/boekt de jongere samen met de ouder/voogd de afspraak voor vaccinatie en dit voor beide dosissen van het Pfizer vaccin.
- Op de dag van de afspraak komt de jongere onder begeleiding van een ouder/voogd naar het toegewezen vaccinatiecentrum.
- In het vaccinatiecentrum wordt de identiteit van de beide partijen nagevraagd bij aanmelding.
- De vrijwillige aanwezigheid van zowel de jongere als de ouders/voogd impliceert een geïnformeerde toestemming van beide partijen op het moment van de geplande vaccinatie.
- De jongere wordt dan ingeënt in aanwezigheid van de ouders/voogd in het vaccinatiecentrum.

5. Samenvatting

Het is belangrijk dat jongeren en hun ouders/voogd correct geïnformeerd worden over het doel van vaccinatie binnen deze leeftijdsgroep. Jongeren van 12 tot 15 jaar worden conform de wet op de patiëntenrechten geïnformeerd over de vaccinatie. De kinderen die wensen ingeënt te worden, bevestigen/boeken onder begeleiding van hun ouders/voogd de uitnodiging voor vaccinatie met 2 dosissen van het Pfizer vaccin in het toegewezen vaccinatiecentrum. Bij twijfel of vragen wordt een weloverwogen beslissing genomen na overleg met een arts.

We streven ernaar om tijdens de zomermaanden de vaccinatie voor deze doelgroep maximaal te starten om in september op een veilige manier de schoolpoorten opnieuw te kunnen openen.

Op deze manier kunnen kinderen en jongeren helpen de circulatie van het virus te beperken tot een minimum zodat ziekenhuisopnames en sterfgevallen bij volwassenen verminderen op korte termijn.